

2021

Sveikatos priežiūros specialistų prognozių atnaujinimas

Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centro (MOSTA) 2018 m. sukurtas „Medicinos darbuotojų poreikio prognozavimo modelis“ (toliau – Modelis) apima Lietuvoje parengiamų ir dirbančių sveikatos specialistų pasiūlos ir paklausos analizę ir prognozes iki 2028 metų. Modelio tikslas yra prognozuoti medicinos darbuotojų (sveikatos priežiūros specialistų) darbo rinkos situaciją Lietuvoje iki 2028 metų ir gerinti medicinos studijoms skiriamų valstybės finansuojamų vietų skaičiaus planavimą.

2020–2021 m. Vyriausybės strateginės analizės centras (STRATA) atliko Modelio atnaujinimo ir praplėtimo naujais elementais veiklą, parengė atnaujintas sveikatos priežiūros specialistų poreikio prognozes iki 2030 metų.

Šioje ataskaitoje pateikiami atnaujinto prognozavimo modelio rezultatai..

Už pagalbą dėkojame:

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai, Nacionalinei švietimo agentūrai, Valstybinei akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybai, tyrime dalyvavusiems sveikatos priežiūros paslaugų sektoriaus ekspertams.

Pasiūlymus, pastabas, komentarus prašome siųsti Vyriausybės strateginės analizės centrui (info@strata.gov.lt).

© Vyriausybės strateginės analizės centras 2021

1 Modelio rezultatai

Šiame skyriuje aprašomi Sveikatos priežiūros specialistų pasiūlos ir paklausos modelio bazinio scenarijaus prielaidų prognozės iki 2030 metų rezultatai.

Naudojamo modelio scenarijaus prielaidos:

Realus specialistų poreikis 2020 m. Realus poreikis didesnis nei dabartinis sveikatos specialistų skaičius. Realus poreikis skaičiuojamas prie 2020 metais dirbusių sveikatos specialistų skaičiaus pridėdant registruotų laisvų darbo vietų sveikatos specialistams skaičių (2021 m. pradžioje suskaičiuoti LR SAM puslapyje skelbiami darbo skelbimai sveikatos priežiūros specialistams).

Darbo krūvio įtaka specialistų poreikiui. Atskiri darbo krūvio įverčiai netaikomi ir naudojamas bendras vidutinis 1 etato dydžio darbo krūvis.

Plėtros prognozė. Tiesinio trendo prognozė. Tiesinio trendo metodu atlikta prognozė naudojant sveikatos priežiūros specialistų skaičiaus duomenis 2013–2020 m.

Atskirų profesinių kvalifikacijų plėtros poreikio diferencijavimas. Ekspertinė prognozė. Atskirų profesinių kvalifikacijų sveikatos specialistų poreikis per artimiausius 10 metų skirsis dėl skirtingo sveikatos paslaugų poreikio, demografinių pokyčių, regioninio pasiskirstymo, technologinės plėtros, COVID-19 pandemijos padarinių. Atskirų profesinių kvalifikacijų diferencijavimo koeficientai nustatyti vadovaujantis atlikta ekspertų apklausa ir ekspertų pateiktomis įžvalgomis apie sveikatos priežiūros specialistų poreikį iki 2030 m. pagal profesinę kvalifikaciją.

Išėjimas į pensiją. Tikimybinio modeliu paremta kasmet išėinančių į pensiją sveikatos specialistų prognozė. Daroma prielaida, kad pensinio amžiaus sveikatos specialistai, neturintys darbo Sodra duomenimis, yra išėję į pensiją. Modelyje remiamasi istoriniais 2016-2020 m. duomenimis apie dirbančių/nedirbančių sveikatos specialistų skaičių pagal amžių ir profesinę kvalifikaciją. Skaičiuojami prognozės metais pensinio amžiaus sulaukiančių sveikatos specialistų skaičius, kuris dauginamas iš tikimybės išėiti į pensiją (tikimybė skaičiuojama atskirai pagal amžių ir sveikatos specialistų licencijų grupę).

Išėjimas iš sveikatos specialisto darbo (ne pensinio amžiaus asmenims). Remiamasi istoriniais 2016-2020 m. duomenimis apie dirbančių ir išėinančių iš sveikatos specialisto darbo asmenų skaičių pagal profesinę kvalifikaciją. Baziniame scenarijuje naudojamas istorinių duomenų vidurkis pagal profesinę kvalifikaciją.

Absolventų įsidarbinimas sveikatos specialistais. Tikimybinio modeliu paremta kasmet medicinos ir sveikatos studijas baigiančių absolventų skaičiumi ir įsidarbinusių sveikatos specialistais dalimi. Modelyje remiamasi istoriniais 2011-2020 m. studijų duomenimis, kuriais nustatomi vidurkiai, rodantys kokia dalis absolventų įsidarbina sveikatos specialistais, pagal studijų įstojimo ir baigimo metus, pakopą, suteikiamą profesinę kvalifikaciją.

Neaktyvių sveikatos specialistų grįžimas į darbą. Remiamasi istoriniais 2017-2020 m. duomenimis. Scenarijuje naudojamas 4 metų istorinių duomenų vidutinis vienerių metų įsidarbinančiųjų skaičius pagal profesinę kvalifikaciją.

lentelė 1 Paklausos ir pasiūlos prognozė iki 2030 m.

Licencijų grupė	Profesinė kvalifikacija	Faktinis specialistų sk. 2020m.	Poreikio prognozė 2030	Pasiūlos paklausos kumuliatyvus balansas 2030
Medicinos praktika	Abdominalinės chirurgijos gydytojas	118	121	49
Medicinos praktika	Darbo medicinos gydytojas	10	11	3
Medicinos praktika	Fizinės medicinos ir reabilitacijos gydytojas	327	338	55
Medicinos praktika	Gydytojas akušeris-ginekologas	608	624	-59
Medicinos praktika	Gydytojas alergologas ir klinikinis imunologas	34	35	17
Medicinos praktika	Gydytojas anesteziologas reanimatologas	738	784	69
Medicinos praktika	Gydytojas chirurgas	324	338	-37
Medicinos praktika	Gydytojas dermatovenerologas	166	179	57
Medicinos praktika	Gydytojas dietologas	28	30	5
Medicinos praktika	Gydytojas endokrinologas	130	137	-13
Medicinos praktika	Gydytojas gastroenterologas	108	116	42
Medicinos praktika	Gydytojas genetikas	20	21	7
Medicinos praktika	Gydytojas geriatras	18	25	5
Medicinos praktika	Gydytojas hematologas	40	41	20
Medicinos praktika	Gydytojas infektologas	56	62	15
Medicinos praktika	Gydytojas kardiologas	381	415	97
Medicinos praktika	Gydytojas klinikinis farmakologas	3	2	5
Medicinos praktika	Gydytojas klinikinis toksikologas	20	20	-8
Medicinos praktika	Gydytojas krūtinės chirurgas	24	24	0
Medicinos praktika	Gydytojas nefrologas	112	116	28
Medicinos praktika	Gydytojas neonatologas	112	112	-11
Medicinos praktika	Gydytojas neurochirurgas	70	69	7
Medicinos praktika	Gydytojas neurologas	356	392	5
Medicinos praktika	Gydytojas oftalmologas	369	385	-32
Medicinos praktika	Gydytojas onkologas chemoterapeutas	64	66	-11
Medicinos praktika	Gydytojas onkologas radioterapeutas	42	43	0
Medicinos praktika	Gydytojas ortopedas traumatologas	370	374	-12
Medicinos praktika	Gydytojas otorinolaringologas	251	255	10
Medicinos praktika	Gydytojas patologas	61	61	26
Medicinos praktika	Gydytojas psichiatras	455	495	108
Medicinos praktika	Gydytojas pulmonologas	124	130	8
Medicinos praktika	Gydytojas radiologas	367	397	145
Medicinos praktika	Gydytojas reumatologas	59	60	9
Medicinos praktika	Gydytojas urologas	126	129	15
Medicinos praktika	Gydytojas vaikų alergologas	18	18	0

Medicinos praktika	Gydytojas vaikų chirurgas	66	66	7
Medicinos praktika	Gydytojas vaikų endokrinologas	16	17	0
Medicinos praktika	Gydytojas vaikų gastroenterologas	21	21	2
Medicinos praktika	Gydytojas vaikų hematologas	13	13	2
Medicinos praktika	Gydytojas vaikų ir paauglių psichiatras	68	75	52
Medicinos praktika	Gydytojas vaikų kardiologas	34	36	6
Medicinos praktika	Gydytojas vaikų nefrologas	13	15	-2
Medicinos praktika	Gydytojas vaikų neurologas	66	68	-20
Medicinos praktika	Gydytojas vaikų pulmonologas	38	39	-1
Medicinos praktika	Gydytojas vaikų reumatologas	8	8	11
Medicinos praktika	Gydytojas veido ir žandikaulių chirurgas	20	19	23
Medicinos praktika	Kraujagyslių chirurgijos gydytojas	62	64	4
Medicinos praktika	Laboratorinės medicinos gydytojas	89	90	17
Medicinos praktika	Medicinos gydytojas*	2547	2562	NA
Medicinos praktika	Plastinės ir rekonstrukcinės chirurgijos gydytojas	56	56	36
Medicinos praktika	Skubiosios medicinos gydytojas	18	21	119
Medicinos praktika	Sporto medicinos gydytojas	39	38	8
Medicinos praktika	Šeimos gydytojas	1872	2138	-235
Medicinos praktika	Širdies chirurgijos gydytojas	40	40	-21
Medicinos praktika	Teismo medicinos gydytojas	46	46	-6
Medicinos praktika	Vaikų infekcinių ligų gydytojas	17	17	27
Medicinos praktika	Vaikų intensyviosios terapijos gydytojas	41	41	2
Medicinos praktika	Vaikų ligų gydytojas	629	656	-91
Medicinos praktika	Vidaus ligų gydytojas	863	954	-270
Odontologijos ir burnos priežiūros praktika	Burnos higienistas	967	983	696
Odontologijos ir burnos priežiūros praktika	Dantų technikas	691	702	-155
Odontologijos ir burnos priežiūros praktika	Gydytojas burnos chirurgas	63	65	54
Odontologijos ir burnos priežiūros praktika	Gydytojas burnos, veido ir žandikaulių chirurgas	10	10	-6
Odontologijos ir burnos priežiūros praktika	Gydytojas endodontologas	45	47	48
Odontologijos ir burnos priežiūros praktika	Gydytojas odontologas	2588	2707	311
Odontologijos ir burnos priežiūros praktika	Gydytojas odontologas ortopedas	109	111	-34
Odontologijos ir burnos priežiūros praktika	Gydytojas ortodontas	68	73	14
Odontologijos ir burnos priežiūros praktika	Gydytojas periodontologas	51	52	30

Odontologijos ir burnos priežiūros praktika	Gydytojas vaikų odontologas	34	34	18
Odontologijos ir burnos priežiūros praktika	Gydytojo odontologo padėjėjas	1526	1555	84
Slaugos ir akušerijos praktika	Akušeris	918	872	90
Slaugos ir akušerijos praktika	Bendrosios praktikos slaugytojas**	22067	22963	-4705
Visos	VISO	41919	43701	-3265

* Medicinos gydytojo licenciją gauna medicinos vientisąsias studijas baigę absolventai netęsiantys mokslų rezidentūroje ar tęsiantys mokslus rezidentūroje, tačiau dar negavę tikslią profesinę kvalifikaciją nurodančios sveikatos specialisto licencijos. Asmenys turintys medicinos gydytojo licenciją nėra įtraukiami į pasiūlos ir paklausos prognozę, tačiau įtraukiami skaičiuojant bendrus sveikatos specialistų skaičius (priskiriami sveikatos specialistams).

** Įskaitant Bendrosios praktikos slaugytojo profesinę kvalifikaciją ir išplėstinės praktikos slaugytojo profesinę kvalifikaciją

2 Modelio rezultatų interpretacija ir išvados

1. Pateiktos prognozės remiasi bazinio scenarijaus prielaidų rinkiniu. Pakeitus bent vieną prielaidą alternatyvia prielaida, prognozių reikšmingai pasikeistų.
2. 2030 metais sveikatos priežiūros specialistų poreikis Lietuvoje bus 1,8 tūkst. specialistų didesnis nei 2020 metais dirbusių sveikatos specialistų skaičius.
3. Pasiūlos ir paklausos kumuliatyvus balansas parodo, koks darbuotojų trūkumas (-) ar perteklius (+) susidaro per 10 metų prognozės laikotarpį. Bendrosios praktikos slaugytojų atveju šis skaičius lygus 4,7 tūkst. specialistų trūkumui ir susideda iš 0,9 tūkst. padidėjusio specialistų poreikio, 8,2 tūkst. išeisiančių į pensiją, 5,3 tūkst. išeisiančių iš darbo dėl kitų priežasčių, 4,6 tūkst. įsidarbinusių naujų absolventų ir 5,1 tūkst. įsidarbinusių neaktyvių darbuotojų ($- 0,9 - 8,2 - 5,3 + 4,6 + 5,1 = - 4,7$).
4. Visų profesinių kvalifikacijų kumuliatyvių pasiūlos ir paklausos balansų suma (-3 265) yra tik indikacinė ir neparodo tikslaus specialistų trūkumo/pertekliaus, kuris susidarys per 10 metų. Taip yra todėl, kad sveikatos specialistai, kurių ateityje bus perteklius, tik retais atvejais gali dirbti darbus ir pakeisti tuos sveikatos specialistus, kurių bus trūkumas ateityje. Pvz. skubiosios medicinos gydytojai yra naujai pradėti ruošti specialistai, kurie perims dalį darbų iš reanimatologų, akušerių, šeimos gydytojų, vidaus ligų gydytojų, slaugytojų ir paramedikų. Kitais atvejais, kai sveikatos specialistai negali ar nenori atlikti kitų profesinių kvalifikacijų sveikatos specialistų darbų, tokie asmenys tikėtina tiesiog nedirbs sveikatos priežiūros specialistais ir sveikatos specialistų trūkumas bus dar didesnis. Susumavus tik tas profesines kvalifikacijas, kurioms nustatytas kumuliatyvus specialistų trūkumas 2030 m., bendras trūkstamų specialistų skaičius padidėtų iki 5,7 tūkst.
5. Vertinant modelio rezultatus ir pertekliaus/trūkumo prognozes, svarbu atsižvelgti į to pertekliaus/trūkumo dydį, t. y. palyginti prognozuojamą trūkumą/perteklių su faktiniu specialistų skaičiumi 2020 m.
6. Didžiausias nominalus (asmenimis) kumuliatyvus sveikatos specialistų trūkumas 2030 m. prognozuojamas Bendrosios praktikos slaugytojams (4 705), Vidaus ligų gydytojams (270), Šeimos gydytojams (235).
7. Didžiausias procentinis kumuliatyvus sveikatos specialistų (turėjusių bent 50 darbuotojų 2020 m.) trūkumas 2030 m. prognozuojamas Vidaus ligų gydytojams (31 %), Gydytojams odontologams ortopedams (31 %), Gydytojams vaikų neurologams (30 %), Dantų technikams (22 %), Bendrosios praktikos slaugytojams (21 %).
8. Didžiausias nominalus (asmenimis) kumuliatyvus sveikatos specialistų perteklius 2030 m. prognozuojamas Burnos higienistams (696), Gydytojams odontologams (311), Gydytojams radiologams (145).
9. Didžiausias procentinis kumuliatyvus sveikatos specialistų (turėjusių bent 50 darbuotojų 2018 m.) perteklius 2030 m. prognozuojamas Gydytojams burnos chirurgams (86 %), Gydytojams vaikų ir paauglių psichiatrams (76 %), Burnos higienistams (72 %), Plastinės ir rekonstrukcinės chirurgijos gydytojams (64 %), Gydytojams periodontologams (59 %).
10. 10 metų ilgio prognozė yra ilgas prognozavimo laikotarpis, o vertinamame prognozavimo modelio scenarijuje neatsižvelgiama į pokyčius, kurie galimai įvyks per 10 metų, dėl atsiradusio sveikatos specialistų trūkumo ar pertekliaus kai kuriose kvalifikacijose. Visų pirma

tai apima priėmimo vietų į vientisąsias ir rezidentūros medicinos studijas perskirstymą, t. y. didinamą priėmimą į ateityje trūkstamas sveikatos specialistų profesijas. Taip pat nėra įvertinamas sveikatos specialistų, dirbančių perteklinėse profesinėse kvalifikacijose persikvalifikavimas (papildomų mokslų baigimas ir naujos profesinės kvalifikacijos licencijos įgijimas) į trūkstamas profesines kvalifikacijas. Nėra vertinami galimi demografiniai, emigracijos ir užsienio specialistų imigracijos pokyčiai. Vis dėlto, šie aprašyti procesai neįvyks jei valstybė ir sveikatos specialistų ruošimą atliekančios įstaigos nesudarys tam reikalingų sąlygų.

Kuriame pamatus įžvalgiems viešosios politikos sprendimams